



**USAID**  
FROM THE AMERICAN PEOPLE



# ДҮЙНӨЛҮК ДЕНГЭЭЛДЕ ТАМАК-АШ ТАРМАГЫНДА, ӨНӨКТӨШТҮКТҮ, НАТЫЙЖАЛУУЛУКТУ ЖАНА ИННОВАЦИЯНЫ ЧЫНДОО ДОЛБООРУ (SPRING)

SPRING долбоорунун негизги максаты – Кыргыз Республикасында төрөт курагындагы энелердин жана эки жашка чейинки балдардын тамактануусун 11 илимий негиздеги практикаларды киргизүү аркылуу жакшыртуу.

## **ДОЛБООРДУН НЕГИЗГИ БАГЫТТАРЫ**

2012-жылкы Кыргызстандын демографиялык жана ден соолук боюнча изилдөө беш жашка чейинки балдардын 18% бою көп өспөй калганын көрсөттү. Ошондой эле, алардын дээрлик жарымында жана (15-49 жаштагы) аялдардын үчтөн биринде аз кандуулуктун түрлөрү аныкталды. SPRING бул көрүнүштү азайтуу максатында 11 илимий жактан тастыкталган практикаларын өздөштүрүү үчүн иштейт.

Бул практикаларга оптималдуу эмчек эмизүү, өз убагында кошумча тамактандыруу, жыл бою тамак-аштын ар түрдүүлүгүн камсыздоо, зыяндуу азыктарды кыскартуу жана колду

жуу кирет. Алар аялдардын жана наристелердин алгачкы 1000 күнүндөгү жүрүм-турумуна тиешелүү жана жергиликтүү жашоо шартына ылайыкташтырылган.

SPRING долбоору тамак-аштын түрдүүлүгүн колдоп, азыктардын коопсуз шарттарда сактоо технологияларын жана ыкмаларын илегрелетет.

## **КҮТҮЛҮҮЧҮ НАТЫЙЖАЛАР ЖАНА ЖЕТИШКЕНДИКТЕР**

Улуттук деңгээлде, SPRING кош бойлуу аялдардын ден соолугун жакшыртуу үчүн анемия боюнча техникалык колдонмолорду жана протоколду түзүүгө колдоо көрсөттү.

SPRING долбоору туура тамактануу сабактарын күчөтүп, ал сабактар 19 медициналык колледждерде жана 4 университетте киргизилип жатат.

Долбоордун жардамы менен мите-курт ооруларын алдын алуу жана дарылоо боюнча клиникалык протокол, стратегиялар жана материалдары иштелип чыкты.

Медициналык кызматкерлердин толук баалуу тамактануу боюнча кеңеш берүү жөндөмдөрүн жогорулатуу максатында, 2015-жылдан бери SPRING долбоору 6,2 миң медициналык кызматкерлерди окутту.

27 медициналык мекемелер “Балага жана энеге мээримдүү мамиле жасаган медициналык мекеме” демилгесине катышып, алардын 17 демилгенин сертификациясына ээ болушту.

SPRING долбоору 2,6 миң активисттерди толук баалуу тамактануу жана гигиена эрежелери жөнүндө маалымат таратуу үчүн топтоду. Алар ар үч ай сайын 30 миң түтүнгө, өзгөчө кош бойлуу, бала эмизген аялдарга жана эки жашка чейинки балдары бар үй-бүлөлөргө, маалымат жеткиришет. Бул маалымат жергиликтүү жана улуттук медиа тармактары аркылуу да таратылат.

Түрдүү тамактанууну колдоо үчүн, долбоор атайын рецепттер китебин жана азыктарды коопсуз шартта сактоо боюнча колдонмону иштеп чыгарды. Ошондой эле, SPRING ар кандай айыл-чарба долбоорго техникалык жардам көрсөтүп, тамактанууга байланышкан программанын компоненттерине көмөк көрсөтөт.

3,4 миңден ашуун (18-49 жаштагы) аялдардын катышуусу менен өткөн изилдөө, аялдардын ар түрдүү тамактануу рационун, эмчек эмизүү жана кош бойлуу аялдардын темир жана фолий кычкылын кабыл алуусу боюнча оң өзгөрүүлөр бар экенин көрсөттү.

**Ишке ашыруу мөөнөтү:** август 2014-жыл – июнь, 2018-жыл

**Бюджети:** 7,5 млн АКШ долл.

**Ишке ашыруучу уюм:** SPRING долбоору

**Негизги өнөктөштөр:** КР Саламаттыкты сактоо министирлиги, КР айыл чарба жана меллиорация министирдиги, БУУнун балдар фондусу, USAIDдин Агро Горизонт долбоору.

**Долбоор ишке ашырылуучу аймак:** Жалал-Абад областынын 11 району жана шаарлары (Жалал-Абад шаары), Нарын областы

**USAID өкүлү:**  
Айша Жоробекова, Саламаттыкты сактоо жана билим берүү бөлүмү  
+996-312-597714  
azhorobekova@usaid.gov

**SPRING долбоорунун өкүлү:**  
Мадхварадж Баллал, Долбоордун жетекчиси  
rballal@spring-nutrition.org

**Вебсайт:**  
[www.usaid.gov/kyrgyz-republic](http://www.usaid.gov/kyrgyz-republic)  
[www.spring-nutrition.org](http://www.spring-nutrition.org)  
[www.facebook.com/springkgz](http://www.facebook.com/springkgz)